

Šest tisků, tři barevné a tři tónové, spojil tímto názvem v cyklus p. Jar. Stretti. Pan Stretti jest samouk, kterého pudí k umění opravdová vnitřní láska, samouk, který ví, že lásky jsou proto na světě, aby jim člověk přinášel všechny oběti. Jsou samoukové, kteří soudí, že láska k umění sama stačí a že není třeba učit se jazyku, technice, výrazovým prostředkům. Z rodu těchto titěrných a slabošských snilků není však p. Stretti. Jeho láska má mužnou opravdovost, jeho technika je vyspělá, jeho cíl nemalicherný, jeho pojetí umění vážné a autokritické. Jeho Staropražské lepty nemají nic lyricky nasládlého a povrchně zčeřeného, jakýsi přísný klid a chladné, bystré a jasné zření je příjemně vyznačují. Není pochyby, že p. Stretti není posud tam, kam míří; jeho vid tvárný musí se ještě prohloubit a prospělo by mu velmi i zduchovnění, ale i tak jest možno již dnes upozorniti se sympatií na jeho snahu.

Poučné čtení o „vždy uctívém“ J. Mahenovi

Pan Mahen vypravuje v Moravskoslezské revui o mně jakési „skoro pohádky“, jak sám významně praví, čili bez eufemismu: klepy. Prý ze msty napsal jsem nepřívznivou kritiku o jeho Janoškově,¹ ze msty prý za to, že psal i do Lumíra a vyzádal si nazpět ode mne jakousi prózičku, — to je stručný tenor jeho dlouhého říkání. Té básnické noblesy! říkám si vždycky. A jak je to mile české! Napišes věcný rozbor díla, podáš důvody svého soudu a domníváš se, že máš právo alespoň na věcnou odpověď! A tu máš! Stále stejná písnička. Přijde t. zv. básník a klepe hůř než svičková baba. Když začíná t. zv. básník noblesy mahenovské vypravovat „pohádky“, jest dobře vyhledat si v zásuvce korespondenci s ním a zacitovat z ní něco. Je vidět pak hned, jaké jsou to pohádky i jaký je ten pohádkář.

24. prosince minulého roku uveřejnil jsem v Novině feuilleton ze svých redakčních zkušeností. Byly významné a poučily mne o mnohém; leccos z nich uložil jsem do „Pohádky o literárním charakteru českém“ ve 4. čísle III. ročníku.² Stávalo se, že lidé, prostí a bezelstní venkovští čtenáři, psávali mně: „Prosím vás, vysvětlíte nám, jací jsou to ti literáti lidé. Tisknou klidně práce v listech nejprotivnějších si. Nejde nam to dobře na rozum.“ Abych si uspořil korespondence, vyložil jsem to jednou provždy dobrákům v ironickém feuilletoně ze 4. čísla o Havlovi a Šavlovi.

To bylo 24. prosince. 10. března — tedy po *jedenácti* nedělích! — dostanu náhle nakvašený list od p. Mahena: platil-li prý ten feuilleton i jemu; je-li prý také bezkarakterní, že dává také práce Dykovi, Mrštíkovi atd.? Vždyť prý i mí nejbližší přátelé tisknou v Zlaté Praze.

Já ve svém feuilletoně neměl na mysli p. Mahena. Soudil jsem vždycky o p. Mahenovi, že jest to muž psavý, kterému nepostačí jeden list a který proto musí zaplavovat listů řadu. Tu psavost mu mnozí zazlívají a posmívají se jí. Ale já soudil, že se snad takto alespoň vypíše dříve ze svých různých mátoh a marot a dobere svého lepšého jádra.

1 - [Viz zde str. 37—43.]

2 - [Viz Kritické projevy 7, str. 385—388.]

Odpověděl jsem tedy p. Mahenovi ironicky, že můj feuilleton jest psán na vznesené slovo Hamletovo: „Koho svědčí, ať se škrabe.“ Píší-li moji přátelé do Zlaté Prahy, že v tom nevidím nic zlého, poněvadž nemohu potisknout všecko, co produkují, a Zlatá Praha ostatně že je list zcela eklektický. Psát do Lumíra a do Noviny, to že již jest trochu choulostivější — to že je již věc osobního svědomí a názoru. Ostatně aby byl p. Mahen kliden: že píše sám tolik, že by mne nemohl hůř potrestat, než kdyby mně to všecko poslal: nepotiskl bych toho ani za deset let!

Za několik dní sentimentální odpověď p. Mahenova. Že mu ubližují a že mu působím bolest; že mne měl v srdci jako člověka; že mnoho neprodukuje; že se nemůže rozhodnout ještě; že čte Kierkegaard; že je hlavně důležité, aby měl člověk dobrou duši; na Slovácku že je jaro a že mu lidé odtamtud píší dojemné věci. Atd. A podpis starodávny: „Váš stále uctivý J. Mahen.“

Vysvětlil jsem v novém listě p. Mahenovi ještě leccos, co mu nebylo jasné, i to, že máme přece jen povinnost v určitých případech rozhodovat se i v literatuře ne pro Petra nebo Pavla, nýbrž pro bílé nebo černé.

Pan Mahen ztichnul úplně. I soudil jsem: Qui tacet, consentire videtur — a nepřikládal jsem našemu dopisovému intermezzu významu. —

Na počátku ročníku poslal mně p. Mahen dvě kratičké prózy. Dal jsem je tiskárně, nyní došla na ně řada, knihtiskárna vysadila jednu z nich a poslala korekturu p. Mahenovi.

A nyní nový list p. Mahenův: jak to, že tisknu jeho práci?

Odpověděl jsem: Tak, přišla na řadu. Ostatně přál jste si sám, abych lišil mezi literátem a člověkem. *A ostatně: nepřejete-li si mít práci v Novině, dopište mně nebo tiskárně obratem a dám ji rozmetat.*

Pan Mahen nic; proto vyšla první jeho prózička. A zase ticho. Soudil jsem tedy, že muž chce mít tištěnu i druhou prácičku.

A zase: došla na ni řada; tiskárna poslala korekturu p. Mahenovi. Tentokrát p. Mahen napsal jí list: nepřejí si, aby byla tištěna. Bon. Dal jsem rozmetat sazbu.

Což jest celá historie mezi mnou a panem Mahenem, dokumentárně vypaná.

Abyste čtenáři přišťe jasno, jest třeba povědět ještě, jaký byl poměr mezi p. Mahenem a mnou. Neznal jsem p. Mahena osobně a p. Mahen posílal mně již své knihy a provázel je listy obsahujícími prosbu, abych o nich psal. „Jsem nyní zvědav jen na jedno: co tomu řeknete Vy,“ stojí v jednom psaní. „Nezáleží mně na ničím soudě než na Vašem,“ stojí jinde. Když jsem napsal referátek v 1. sešitě II. ročníku o Baladách p. Mahenových (nebyl zrovna hymnický),¹ psal mně p. Mahen v listě (21. prosince 1908): „A za tu kritiku v Novině — co dělat — děkovat? Slova jsou málo a jsou slabá. *Jen to bych Vám rád řekl, že od Vás hana byla by mně snad milejší než od jiných chvála. Jen mlčení Vaše by mne bolelo.* A bylo mně smutno, že snad knížka se Vám přece jen nezamlouvala. Dnes už je dobře.“

Milý pane Mahene, dovedete-li se pak ještě zardít, až to přčetete? Vy dnes píšete, že se musíme pro literaturu nejdřív přerodit *ethicky*, a vy jste muž, který opravdu ví, co píše a proč to píše...

Ano, abych pověděl ještě o tom Janoškově.

Vyšli Kamarádi svobody, pan Mahen „vždy uctivý“ poslal mně je s dedikací.

1 - [Viz Kritické projevy 7, str. 135—137.]